

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 99.

— Sibiu, Mercuri 15/27 Decembre.

1882.

Câtra oo. publicu cetitoriu.

Dupa informatiunea pe care subscris'a redactiune s'a simtitu obligata a o dá in Nr. 97 alu acestui diariu, despre conditiunile sub care póte se apara si dincóce de munti unu diariu cotidianu modestu, ori-cine póte combiná usioru si conditiunile, pe langa care se póte sustiné unu diariu ce apare de dóue ori sau de trei ori pe septemana. Daca la sustinerea si asigurarea unu diariu ce apare in 300 Nri pe anu, se ceru 30 mii fl. sau daca va fi de dimensiuni mai mari si cu suplemente, pâna la 50 si 100 mii fl., atunci si la unu diariu mai micu se ceru câte 10 pâna la 15 mii fl., pe care totu numai publiculu care simte necesitatea lecturii si a inaintarei cu lumea civilisata, are se le acopere, pe candu redactorii si colaboratorii isi punu labórea crunta.

La noi se mai afla tinuturi si chiaru comitate intregi cu câte 100 pâna la 200 de mii locuitori, intre cari poti se cauti cu felinariulu aprinsu atâti lectori de diarie si de carti din tóte trei limbile patriei, câtu se afla buna-óra intru o singura cetate cum e Sibiu, numai cu 19 mii de suflete. Cu acésta lipsa de lectori si cu lips'a de scóle ne scotu ochii mai de multe ori, atâtu compatriotii nostrii, câtu si chiaru gubernele. In fiacare anu se iau informatiuni exacte dela oficiile posteloru tiei despre numerulu exemplarielor câte se trimitu din fiacare fóia periodica dela tipografii.

Din mai multa sau mai puçina lectura se face in dilele nóstre conclusiune nu numai la gradulu de cultura si civilisatiune a unu poporu, ci inca si la acordarea de drepturi politice.

In consideratiunea acestoru impregiurari cu totulu reali, combinate cu epoc'a presenta mai multu decâtu critica, rogamu pe vechii amici ai diariului nostru „Observatoriulu“, cá in tinutul si impregiurimea sociala in care se afla, se binevoiesca a indemná si pe alti amici ai ddloru la abonare cu pretiulu prea moderatu de 8 fl. pe 1 anu si 4 fl. pe 6 luni.

Lectorii nostrii cunosc de ajunsu din cei cincii ani trecuti, atâtu ideile si tendenti'a ce predomina in acestu diariu, cum si metodulu observatu in redactarea lui, prin urmare sciu ce au se recomande si altora pe anulu alu VI-lea in care intramu preste puçinu.

Dela inmultirea abonatiloru — si numai dela acésta — va depinde si marirea formatului, sau chiaru esirea lui mai de multe-ori pe septemana.

Fiindu-cá nu ne convine a tipari prea multe exemplarie de prisosu, rogamu pe domni abonati pentru innoirea câtu se póte mai curendu a prenumeratiunei.

Celu mai usioru modu a prenumerá pentru singuratici este prin mandate (asemnatiuni, blanquette postali); éra din locuri unde se afla mai multi prenumeranti, pretiulu se póte inaintá la redactiune in sume colective si ddni colectanti au câte unu exemplariu gratis din 10.

Ori-ce reclamatiune se se faca celu multu in optu dile, éra nu la câte unu anu si chiaru la câte doi, precum nu se mai intempla nicairi la diarie politice.

Redactiunea si Editor'a.

Cestiunea Ciangailoru cestiune politica de prim'a ordine.

(Urmare si fine.)

Partea a treia si cea din urma din pamfletulu deputatulu Mich. Lászlo este cea mai incarcatu de minciuni si cea mai spurcatu. Adevératu cá din acelea balacarii partea cea mai mare suna la adress'a preotiloru italieni si la scaunulu Romei, remane inse o mare parte si pentru gubernulu Romaniei si pentru tóta Romanimea. Se vedemu.

7. 47. Tóte devastarile tatariloru si ale turciloru

luate la unu locu n'au stricatu atâta magiariloru din Moldov'a, câtu le au stricatu si le mai strica pâna astadi popii italieni. — Dela a. 1000 pâna la 1300 ungiurii ciangai au avutu numai popii magiari din Ungari'a. (Adeca si in acelea vécuri, in care magiarii din Ungari'a mai erau pagani si ucidea de avalma pe preotii italieni si germani trimisi loru de câtra pontificele Romei si pe preotii grecesci veniti la ei din imperiulu bizantian? Red.)

Missiunea italiana in Moldov'a este usurpatóre si prevaricanta de drepturile clerului si ale bisericeii unguresci. Ciangaii din Moldov'a trebuie se stea sub jurisdictiunea eclesiastica a arhiepiscopulu rom-catolicu dela Strigону. Minoritii ori câtu au fostu goniti si omoriti in tierile orientali ale imperiulu ungurescu (a magyar birodalom keleti tartományait), adeca in Moldov'a, Bosni'a, Serbi'a si Tiér'a romanésca, au venitu altii inmultiti cu calugari din Dalmati'a, Bulgari'a Poloni'a, cá se omóre nationalitatea magiara din Moldov'a, s'au subtrahu dela jurisdictiunea primatelu dela Strigону si totu ei au facutu, cá domni'a ungiurésca (a magyar uralom) se nu póta prinde radecini mai afunde in acelea tieri. Acei popii italieni calca tóte legile. Pe atunci districetele Bacau, Pietr'a, Cotnar etc. erau magyare. Asia si pe la Niamtiu. Popii italieni le au trasu clopotulu de inmormentare.

Pag. 49. Valachii cu dreptatea loru cea strimba au ajutatu pe acei popii sugatori de sange. Si ciangaii erau câteva sute de mii (százezerekre menő csángo népnek.)

Pag. 50. Popii italieni sunt locuste, lacomi dupa averi, se primbla cu patru cai, jóca la carti, mananca, beu si se inbuiba pe la orasie; scriu minciuni la Rom'a, éra gubernulu romanescu intra cu ei in tocméla si le dá bani din grosu, mai multe mii de galbeni (több ezer arany dijért), cá se exterminé nationalitatea magiara a ciangailoru.

Pag. 51. Religiunea grecésca e plina de invetiaturi stupide (badarságai); popii romanesci sunt barbari, dara totusi ei sciu se insiele impreuna cu boierii pe multime de ciangai cá se tréca la legea loru, dandu-le si de beutu buti de vinu si de vinarsu, si asia'i valachisédia, apoi aceiasi popii barbari preste câtiva ani iti mintu in fácia, cá acelea sate romanite sunt adevérate colonii din Rom'a.

Pag. 52. In tóte timpurile ciangaii din Moldov'a au fostu si mai sunt condusi si dominati pâna in dio'a de astadi numai de hoheri (csak hohérok, carnifices, adeca preotii si boierii din Moldov'a gádi, hingheri?) Daca vreunu ciangau sau vreunu popa ungurescu a protestatu, gubernulu romanescu curendu iau ascunsu sórele (eltette láb alol.)

Pag. 53. Ciangaii sunt aruncati in prad'a valachiloru; dara popii latini mintu, cá scopulu loru este, cá cu ajutoriulu ciangailoru se aduca pe romani la s. unire, cá-ci ce e dreptu, sunt si unele sate romanesci catolice(?)

Pag. 54. Popii romanesci înca o data barbari, éra boierii sunt vulpoi. Totu aci isi bate jocu de baptismulu prin afundare (per immersionem.)

Pag. 55. Popii italieni sunt ómenii cei mai de nimicu (gaztetteik); pe ómenii onesti ii iau la góna; se póta cá pasialii turcesci; se céta necurmatu intre sine; marturisirea peccatorulu la ei este lucru de batjocura si de scandalu din neintelegerea limbei. Venirea iesuitulu unguru Beke la Jasi; bataia cu missionarii si rebeliune.

Pag. 58. In Jasi erau doue mii de magiari, in Baia siese mii.

Pag. 59. Episcopulu din Transilvani'a com. Ignatiu Bathány, arhiepiscopii Rudnay, Kopácsi, episcopii Lonovics, Haynald au lucratu destulu pentru ciangaii din Moldov'a (asia dara de 100 de ani?), Rom'a inse nu a voitu se'i asculte si a lasatu se faca din ei valachi; deci Ungari'a trebuie se proteste (tiltakoznia kell.)

Bravo Mich. Lászlo, bravo! Ungari'a se puna protestu in contra valachisarei ciangailoru, goniti,

exilati, fugariti din Ungari'a sub regele imperatu Sigismund, apoi sub Sigismund Báthori si mai pe urma sub Mari'a Teresi'a, éra Romani'a se puna in acelasi timpu celu mai serbatorescu protestu in contra magiarisarei nu de 60 mii, ci de 2 milióne 600 de mii romani. Fórté bine, subsriemu si noi proiectulu de protestu alu lui Mich. Lászlo.

P. 64. Candu a fostu popa ungurescu Gegó pe la ciangai in Moldov'a, acestia cereau si se rogau pentru numele lui Ddieu, cá se'i scape cineva de acei belitori, cari extermina nationalitatile. Aci preotii italieni sunt asemenati cu Juda iscarionténulu, cá-ci vendu valachiloru suflete de magiari pe bani. Cei mai mari spoliatori sunt popii latini din satele situate pe riulu Siretu; cá-ci pe acolo candu este peregrinagiu (litia, dela o bisericu la alt'a) ei facu negutiatoria mare cu s. liturgia (latin. missa), cá-ci o facu numai la acei crestini, cari le platescu mai multu. Baptismulu, cununi'a, ingropatiunea se platescu atâtu de scumpu, in câtu multi ciangai isi vendura cascior'a si aratur'a, cá se'si póta ingropá mortii. Sunt mai multe casuri, unde popii au storsu dela bolnavi testamente false pe sam'a loru si asia au adusu pe familii la sapa de lemn; éra tribunalele din Romani'a confirma firesce testamente de acelea.

Acestea acuse sunt atâtu de infame, in câtu noi cá romani si cá crestinisperamu, cá atâtu press'a din Romani'a, câtu si gubernulu si episcopulu missiunei din Moldov'a le voru luá in cea mai de aprópe consideratiune si voru investigá dupa adevérat'a stare a lucrulu.

P. 65. Lászlo inculpa pe episcopulu catolicu italianu, cá la tóte afacerile si crudelitatile popiloru (rettenetes fosztogatások és kegyetlenségék) nu dice nimicu si nu apara pe poporu de atâtea impilari, apoi limb'a magiara se extermina de dieci de ani cu focu si cu feru (tűzzel vassal).

P. 66—7. Popii italieni tirani cumpliti, mai ántaiu isi batura jocu in versuri scárnave de limb'a si de natiunea magiara, numindu-o verme, animalu, sierbu, éra dupace acei ciangai totu mai tinura la limb'a, loru au datu porunca, cá ori-cine va mai cutediá se vorbésca in familia limb'a sa materna, sau va tinea ascunsu vreo carte romanésca, se capete bataia cu biciu sau bátiu, câte 20 pâna la 30 de lovituri. Gubernulu dá popiloru latini asistentia militara, executiune.

Acésta infamia merita asemenea cea mai severa investigatiune impartiala in tóte comunele locuite de ciangai in Moldov'a. Noi ne-amu remasi, cá ele voru esí minciuni, dara atâta nu e de ajunsu: cercetare aspra, necrutiere se cere aci, spre a stabili adevérulu in opiniunea publica a Europei si a'i aratá acesteia, cá manoperele de calibrulu acesteia sunt destinate a prepará invasiunea in Moldov'a prin Secuime, in casu de unu reboiu austro-rusescu.

(Va urmá.)

Romanii si Magyarii.

(Urmare si fine.)

Natiunea si gubernulu ungaru au avutu totudeauna grij'a de a procurá pressei europene informatiuni eronate si de natura a insielá publiculu asupra lucrurilor ce se petrecu in realitate in Ungari'a. Ei au isbutitu a'si dá la multi ómeni, meritulu de a fi unu gubernu si o natiune ánimati de spiritulu celu mai liberale; dara ceea ce n'au spusu este cá, in Ungari'a nu numai statulu n'a deschisu scóle nationale pentru poporatiunile ce nu apartinu rassei magiare, ci si cá intrebuintiédia tóte midiolócele care nu se potu marturi, pentru a oprí pe romani de a contribuí cu midiolócele loru particulare la intretinerea propriiloru loru scóle. Ceea ce asemenea n'au spusu este, cá gubernulu subventionédia numai scólele unde nu se invétia decâtu

unguresce si că aceste scóle, in manile sale sunt instrumentulu celu mai puternicu pentru a magiarisá Transilvani'a.

Si nu sunt acestea singurele pedeci aduse desvoltarei nationale a romaniloru, o lege asupra pressei, de unu caracteru cu totulu exceptionale si care nu privescu decátu pe teritoriulu locuitu de romani li se aplica in modulu celu mai arbitrariu si le ridica pâna si facultatea de a discutá liberu in diarie tóte cestionile care au pentru ei óre-care insemnate.

E lesne de a se laudá cu liberalismulu; e lesne de a trece dreptu unu statu constitutionale inzestratu cu unu regimu reprezentativu, si de a trimite inaintea reprezentatiunei nationale pe toti acei care ridica vocea pentru a formulá o plangere sau a semnalá unu abusu. Ceea ce e mai anevoia este de a marturí că poporatiunei romane 'i este interdisu acestu modu de a'si revindecă drepturile si că, pentru a'i rapí ori-ce modu de actiune si ori-ce influentia parlamentara, s'a facutu o lege exceptionala numai pentru Transilvani'a, adeca pentru tíer'a ai carei locuitori sunt dóue treimi romani. Acésta lege lipsindu de dreptulu electorale cea mai mare parte din romani care in Transilvani'a formédia aprópe totalitatea clasei rurale singur'a laboriósá si productiva, recunósce — in schimbu — cá alegatori pe toti ungurii nobili, privilegiati in virtutea regimulu feudale care erá in vigóre inaintea revolutiunei dela 1848, ori-cátu de saraci si ori-cátu de fara capetaiu aru fi acesti alegatori. Astufeliu intielegu ungurii liberalismulu si astfeliu ilu practica pentru folosulu lor, dara pentru celu mai mare prejuditiu alu romaniloru. Acestia, nepotendu luá parte intr'unu modu utile la desbaterile parlamentare, au hotaritu de a se abtíné dela ori-ce amestecu in miscarea electorala si de a protestá, prin atitudinea lor passiva si resemnata, in contra mesuriloru arbitrare a caroru victima sunt.

Dela 1886 incóce ei s'au intrunitu in mai multe renduri, in adunare nationala, pentru a discutá asupra liniei de portare ce trebuie se se observe, in faci'a situatiunei inicua ce le facea guvernulu dela Pest'a.

La fiacare nóua intrunire, simtíndu-se lipsiti de ori-ce ajutoriu eficace, au hotaritu de a starui in acésta sistema de abtínere electorala si de a opune o muta protestare in contra mesuriloru ilegale ce li se impuneau, sub adapostulu legalitatiei; ei au refusat de a dá, prin presentia lor in Camer'a magiara, tristulu spectacolu alu unei minoritati totudeauna sdrobita, totudeauna batjocorita.

Cea mai insemnata din aceste adunari e cea din 1881 si in care toti romanii din Transilvani'a si din Ungari'a au fostu reprezentati prin o suta cincidieci si trei deputati, numiti de toti alegatori romani, carora chiaru legea ungara le recunósce dreptulu de votu.

Ori-cátu de restrinsu ar fi votulu dela care acesti reprezentanti au primitu mandatulu lor, tóta poporatiunea romana din regatulu Ungariei a recunoscutu bucurósá autoritatea lor, pentru-cá celu puçinu de asta-data, voturile acestoru privilegiati n'au fostu espuse de a fi innecate de alegatori de nationalitate straina. E dara permis de a dice, cá in acésta impregiurare, poporatiunea romana intréga s'a intrunitu si a luat hotaríri a caroru insemnate nu va scapá nimeni. Adunarea, dupa ce a confirmatu hotarírile adunariloru precedente, a hotarítu planulu ameruntu si precisu alu politicei viitóre a partidei nationaliste, si a fixatu program'a ei.

Ací autorulu reproduce in resumatu cererile memoriului si apoi urmédia:

E urgente, credemu, cá opiniunea publica se nu se mai lase a fi indusa in eróre prin informatiunile false ce'i dá press'a magiara despre cele ce se petrecu in acea parte a Ungariei; e urgente cá se incépa a se cunósce in Europ'a realitatea faptelor si cá se'si faca o idea mai lamurita si mai precisa despre acea poporatiune romana, care a induratu pe nedreptu si care indura inca si astadi tirani'a unui stapánu violinte, ascunsu sub aparinti'a insielatóre a celui mai liberalu protectoru.

Se nu uite că acesti romani nu sunt o grupa neinsemnata perduta in immensitatea imperiului, cá spre exemplu Albanesi in Balcani, si cá formédia, in sinulu provinciiloru ocupate de ei in Austro-Ungari'a, maiortitatea poporatiunei. Se se tína asemenea séma că romanii de dincóce de Carpati sunt o portiune insemnata dintr'unu poporu de nóue milióne suflète care, de si e impartitu intre diferite state, din punctu-de vedere politicu, nu e mai puçinu intrunitu prin comunitatea originei, limbei si vietiei intelectuale.

Nu numai in numele echitatiei si alu justitiei, acestu poporu merita a participá la tóte binefacerile civilizatiunei nóstre moderne, ci chiaru din punctulu de vedere particularu alu ideiloru ce au astadi cursu la noi, nimeni nu póte contestá romaniloru din Ungari'a dreptulu de a remané romani, asia precum dorescu, romanii in traditiunile, romanii in moravurile, romanii in liber'a manifestare a activitatiei loru intelectuale.

Am spusu dejá că, inainte de 1866, guvernulu imperialu din Vien'a, care totusi n'a facutu niciodata parada de liberalismulu seu, nu le-a preocupitu cea mai mare parte din aceste drepturi.

Este óre rationalu, este prudente, cá guvernulu din Budapest'a se lucrede intr'unu modu cu totulu deosebitu in privinti'a lor?

A combate nisce revendicari atátu de legitime cá cele formulate de romani — este — ni se pare — a se espune intr'o di séu intr'alta la unu conflictu care ar putea avea unu resultatu funestu pentru cei cari aru cautá se'lu provóce. De sicuru romanii nu se gandescu, nu se potu gandi de a rupe legatur'a care de secole unesce sórt'a lor cu destinele imperiulu austro-ungaru; si, pe d'alta parte, ómenii cari dirigu asta-di politic'a regatulu Romaniei se inspira de principii prea intiepte si prea moderate, pentru a form'a poiecte temerarie, care aru tinde la desmembrarea marei puteri vecine lor. Dar, cu tóte acestea, nu e óre de temutu că, impingendu pe Transilvaneni pâna la capetu, cá oprindu-le cu o staruintia arbitrara intrebuinti-are limbei lor, a acelei limbi de care sunt mândri cá de mostenirea cea mai gloriósá ce le-au lasatu stramosii lor romani, a acelei limbi pe care o cultiva cu atátu iubire, in unire cu fratii lor dela Dunare, pentru a o transmite copiiloru lor, nu e óre de temutu că atâtea vecsatiuni nedrepte voru deslipi din ce in ce mai multu pe romanii din Ungari'a de unu guvern care necunósce astu-felu cele mai inocinti si mai legitime ale lor aspiratiuni si-i voru face, fara voia, se întórca privirile cátra aceia, cari chiaru in puterea vocei sangelui, sunt protectorii lor naturali?

Puterile se sleiescu lesne in lupta, mai cu séma candu lupt'a e ingagiata intre doue natiuni care sunt gata la tóte sacrificiele, care potu dispune de fortie numerice aprópe egale si care sunt indiestrate de aceeași vitalitate nationala.

In acestu casu, vine totudeauna unu alu treilea, care se folosescu de aceste neintielegeri si divisiuni. Magiarii nu potu se nu scie, cá si romanii, cá nu ei singuri sunt care poftescu si cá nu sunt cei mai bine pregatiti a lua, intr'o ocaziune favorabila, supremati'a in Europ'a orientala.

Elementele slave si germanice care le incongióra constitue, pentru unii cá si pentru altii, o necontentita amenintiare, o arma care-i va lovi cu atátu mai sicuru cu câtu ea isi intaresce pe fia ce di puterea prin neintielegerile lor. In locu de a'si instrainá prin procederi nedrepte si nedemne de timpii in care traimu, simpatiele poporatiuniloru romane, magiarii aru avea de sicuru mai multu interesu de a face se incetodie, odata pentru totudeauna, apesarea ce esercita asupra romaniloru din Ungari'a.

Astu-felu, ori-care ar fi stim'a si admiratiunea ce ne inspira ómenii de statu ai Ungariei, se ne permita a le declara, cu tóta francheti'a, cá lor, releloru calcule ale politicei lor gresite si ambiitiunii lor prea exclusiva, se va atribui cea mai mare parte din respundere, in ori-ce cataclismu, care ar avea de efectu de a distruge, in gemitale seu, viitorulu prosperu la care au dreptulu de a aspira totu atátu tóte popórele si tóte statele de pe tiermii Dunarii resaritene, cu conditiunea inse de a face cá se domnésca intre ele cea mai fratiésca intielegere.

Cele mai multe diarie mari ale Romaniei au reprodu su acelu articlu din „Le Bien public“ de Paris, nu numai pentru valórea lui si (cu esceptiuni dela inceputu) pentru exactele sale informatiuni, ci si din cauza cá acelu diariu fundatu inainte cu 12 ani de cátra repausatulu Thiers barbatu de renume fórte mare in lume, este unulu din cele mai de frunte in Franci'a. De aceea „Bin. publicu“ observa:

„Binele publicu“ din Paris — organu creatu de ilustrulu Thiers — astu-felu isi intituledia articolulu seu de fondu din numerulu 181 dela 11 Decembre. Din acelu articlu vedemu, cá memoriulu Romaniloru transcarpatini — memoriu asupra caruia ne rezervamu datorita de a reveni — redactatu in adunarea dela Sibiu, a patrunsu pretotinden in Europ'a si este tuturoru cunoscutu.

Mai vedemu că, déca sunt diare europene raticite si vendute patimasiloru Unguri, precum e „Journal de Debats“, mai sunt si altele care cunoscu adeverulu in tóta puritatea lui si imbratisédia drépt'a cauza a Romaniloru transcarpatini, cauza, care, se fia bine sciutu de toti in genere si de Unguri in specialu, este si aceia a intregulu nému romanescu.

Éra „Telegrafulu“ din Bucuresci dice:

Diarulu le „Bien public“ din Paris publica in unulu din numerile séle trecute, cá articulu de fondu, unu lungu articulu intitulatu Romanii si Magiarii. Importanti'a lui este atátu de mare in câtu credemu de unu interesu a'lu traduce in extenso in colónele diariulu nostru. Atragemu dar atentiunea cititoriloru asupra acestui importantu articulu, pe care ilu voru gasi mai la vale.

Din Romani'a

(Revisiunea constitutiunei). Unu mare actu constitutionalu se prepara in Romani'a si natiunea romana se multiamésca Ceriului daca va ajunge cá se tréca in pace si preste acésta actiune de importantia vitala, fara cá evenimente esterne extraordinarie se o turbure si incurce. Este vorba de revisiunea constitutiunei din a. 1866.

Asia curendu? Voru intrebá cei cari au aversiune mare cátra dese schimbari in legi preste totu si cu atátu mai multu in legi fundamentali in Pactis conventis. Amu dice si noi cá e prea curendu daca preste Romani'a nu aru fi trecutu anii 1877 si 8 cu catastrofele, cu prefacerile sale. Este inse si intrebarea, cá ce intielegu astadi barbati de statu ai Romaniei prin revisiune; voru ei prefacerea, reform'a intregui constitutiuni. Press'a si o comisiune exmissa inadinsu spre a studiá totulu si a veni apoi cu proiecte ne spunu, cá numai siése pâna in siepte articlii au se fia schimbatu din totu corpulu constitutiunei. Acei articlii se si facura cunoscuti publiculu si discussiunea lor curge in tóta tíer'a. Anume legea electorala a Romaniei plasmuita la timpulu seu pe interesele de classe si de averi, buna-óra cum voiau unii inainte cu 20 de ani se fia si in Transilvani'a, cóprinde locu de frunte cu atátu mai virtosu, cá daca in dilele nóstre sistem'a parlamentarismulu perde neincetatu din védi'a, din prestigiulu seu, acésta vine si din alte cause, dara cea mai grava se vede in legile electorali, in coruptiunea si in violentiele care insoiescu aplicarea lor in mai multe staturi asia, in câtu daca vrea guvernulu, tóte alegerile potu esí gubernamentali, si daca totusi mai esu unele si in altu intielesu, apoi tine minte cá in mai multe casuri totu guvernulu a voitu asia, pentru ochii lumii, pentru-cá se póta dice totu elu, cá éca, este si opositiune in parlamentu. Pe calea acésta libertatile publice devinu o minciuna câtu unu elefantu, parlamentarismulu comedia jocata in piatia publica, legile esite din elu operate câtu se póte de superficiali, prosperitatea publica ruinata, coruptiunea infinsa cá o gangrena spurcata pâna in sinulu familiiloru.

Chiaru acuma dn. Laveleye, unulu din cei mai renumiti barbati de statu ai Belgiului, desvoltá intr'unu escelentu operatu alu seu tóte defectele sistemii parlamentare, demascá tóte abuserile, misieli, hotii, tradari, nelegiuri ce se comitu in mai multe parlamente si diete scotiendu-le la lumin'a dilei intru tóta uritiunea lor si probandu cu ne-numerate exemple, cá asia cum se vedu functionandu parlamentele in dilele nóstre, ele nu mai sunt asilulu libertatiloru publice, ci tocma din contra sustinetórie ale celui mai gretiosu despotismu.

Ceea ce decurge astadi in Romani'a relative la revisiunea constitutiunei sale, va interessá de sicuru pe mai multe popóra; éra intre acelea nu ar trebui se fia locuitorii Transilvaniei si ai Ungariei cei din urma, si cá nu ar trebui, lectorii nostrii voru avea ocaziune de a cunósce deocamdata din urmatoriulu articlu primu alu „Romanulu“ pe care'lu reproducemu aici intregu:

„Dovediramu alata-ieri cá revisiunea Constitutiunii se impune, atátu din punctulu de vedere alu rectitudinii principiiloru, câtu si cá o necesitate de cea mai nalta ordine morala.

Dovediramu atunci cá legea nóstra electorala nu póte resiste nici celei mai usióre critice de principie.

Cá ea e condamnata chiaru prin bas'a pe care este intemeiata.

Cá, in sfirsitu, modificarea ei se impune nu numai pentru a da reprezentatiunii nationale autoritatea ce neaparatu trebuie se aibe corpurile insarcinate directu de natiune a vorbi si lucrá in numele ei, ci si pentru a asicura alesiloru libertatea de care au neaparatu trebuintia, spre a se putea calaudi in voturile ce dau si in otaririle ce iau, numai si numai de interesele generale ale natiunii, éra nu — cá cum — a se invérta

in strinsulu cercu ala interesselor de clase si chiaru de familii si de individi.

Bas'a reformei, care e de natura a vindeca aceste rele, s'au celu puçinu a le miciora, nu e si nu pôte fi alta de câtu largirea colegielor electorale.

Intr'adeveru, in colegie mai numerose, alesulu nu mai datoréda alegerea câtor-va persóne si deci nu prin fagaduieli de satisfacere a interesselor personale, ci prin idei, principie de interessu generale atrage si merita increderea alegetorilor.

Prin urmare, e mai liberu, pôte lucrá mai in consciinta si e scapatu de rolulu umilitoru de a cersietori pe lãnga ministri functiuni pentru unii, favorii pentru alții.

Din punctulu de vedere alu libertatii electorale, marirea colegielor e asemenea unu bine, o necesitate.

Faptele dovedescu acestu adeveru in modulu celu mai neindoiosu.

Se scie, intr'adeveru, cã d. Lascaru Catargi, cã presiedinte de consiliu, radicasa candidatur'a oficiala intr'o dogma de gubernu.

Si e sicuru, cã ceea ce a disu a si facutu. Modulu cum se faceau alegerile subt gubernulu dséle; ordinele ce da autoritatilor administrative spre a alege pe cutare séu pe cutare, si celoru judecatoresci de a respinge contestatiunile opozitiunii asupra rectificarii listelor electorale; totu, in sfirsitu, dovedesce, cã gubernulu conservatoru isi facuse din candidatur'a oficiala temelie puterii sale.

Cum, prin ce midilóce inse, isbutit-a se'si implinésca scopulu?

La colegiele mici, satisfacerea interesselor câtor-va i'a fostu de ajunsu.

Totulu s'a petrecutu in umbra si gubernulu — de si a sacrificatu interesele publice si a calcatu cele mai elementare principie de moralitate — a isbutitu totu-deauna.

Raru, fórte raru, unu candidat alu opozitiunii a pututu isbuti in colegiele restrinse.

Din contra, in colegiele numerose, gubernulu candidaturilor oficiale a fostu silitu se se dea pe fatia.

Elemosin'a unei séu câtor-va functiuni, arendarea unei mosii d'ale statului pe nimicu, séu pasuirea de plat'a arende séu contributiunii nu mai puteau fi indestulatóre.

Au trebuitu midilóce mai energice, mai vedite, mai compromitetóre.

S'a intrebuintiatu violintia si acea violintia a des-teptatu si indignatu tóta tier'a s'a pusu capetu acelu regimu de desfreu.

Aceste fapte trebuie se ne deschida ochii si se ne indice directiunea ce trebuie se urmamu, déca cu adeveratu voimu independintia corpului electorale pe de o parte, independintia alesului pe de alta.

E necesaru dar se facemu colegie mari, numerose; cã-ci numerulu e adeverata putere de resistintia in contra ingerintielor violinte si imorale; numerulu — luminatu asupra necessitatilor tierii si asupra drepturilor cetatienesci — e stãnc'a de care s'a spartu si totu-deauna se va sparge valulu inriuririi gubernamentale.

Eca de ce amu cerutu si vomu cere necurmatu cã — chiaru déca nu s'ar mari, celu puçinu deocamdata, numerulu cetatienilor carora chiaru legile actuale le recunosc capacitatea electorale — ei se se grupedie in colegie mai mari si mai numerose.

Ide'a acésta si-a facutu drumulu.

Opiniunea publica a intielesu necesitatea adoptarii ei si cu interessu a discutat si discuta modulu de a ajunge la crearea de colegii mari.

Atãtu aveamu de spusu, pentru asta-di, in privintia necesitatii revisuirii legii electorale.

Sunt inse in constitutiune si alte puncte ce trebuie se modificate.

Astu-felu, art. 1, in care se vorbesce de „principalele unite.“

Acestu cuvèntu trebuie se dispara din carta magna a Romaniei, spre a nu mai reaminti timpii durerosi candu Romanii erau despartiti in state deosebite si chiaru purtau resbele unulu cu altulu.

La art. 9, privitoriu la recunoscerea calitatii de cetatienu romanu, pentru romanii nascuti in alte state, este asemenea necesariu a se inscrie unu midiu-locu mai lesnitosu pentru-cã acesti desmosteniti de drepturi, in statele la care apartinu, se'si póta luá loculu in sinulu mamei patrie.*)

Art. 24, privitoriu la libertatea pressei, ar avea trebuintia de consacrarea principiului cã arestulu preventivu este interdisu in materie de pressa. Acestu principiu este consacratu dejã printr'o lege; inse o lege ordinara se póte desfiintia prin alta lege. Si apoi proba cã acestu articolu alu constitutiunii are trebuintia a fi elucidatu, este unu procesu care se tratéda chiaru acum inaintea tribunalului corecionalu de Ilfov.

Asemenea, acum candu avem o lege pentru responsabilitatea ministeriala, trebuie a se suprima art. 102, care dispune cã, „pãna la facerea acelei legi inalt'a Curte de cassatie are poterea de a caracterisá delictetele si de a determiná pedéps'a.“

Pe langa alte dispositiuni, precum este cea privitóre la consiliulu de statu, a carui trebuintia se simte, credemu cã si art. 133, privitoriu la nealienabilitatea pamenturilor fostiloru clacasi, in timpu de 30 ani, e de celu mai mare interesu nationale se fia modificatu, prelungindu-se inca terminulu nealienabilitatii, de-óre ce cei 14 ani trecuti au doveditu cã satenii n'au capetatu inca destula dragoste pentru pamentu, de vreme ce'lu instrainéda cu destula inlesnire.

Aceasi dispositiune ar trebui se se aplice si insuratiilor.

*) Acestu aliniatu se pare a fi unu respunsu la alarm'a data in press'a si in diet'a Ungariei asupra Ciangailor.

Acestea sunt, dupa o repede ochire, punctele care — dupa parerea nóstra — e trebuintia a fi supuse revisuirii.

Cestiunea merita celu mai mare interesu si vomu reveni.

Lege asupra modificariloru legii recrutarei armatei din 1876.

(Urmare din Nr. 97.)

Capitulu VIII.

Taxe militare.

Art. 74. Tinerii dispensati cu titlulu conditionalu si amanati de serviciu in timpu de pace, sunt supusi pe totu timpulu serviciului amanarei la plat'a unei taxe personale.

Cei scutiti conditionalu, la taxa de un'a suta lei anualu.

Cei amanati la taxa de 200 lei.

Sunt scutiti de acésta plata tinerii cari voru probá legalmente lips'a loru de mijóce.

Art. 75, 76 si 77 se suprima.

Art. 78. Siefiú depositelor de recrutare, dupa terminarea operatiunilor consilieru de revisie, inaintéda ministerului de resbelu tablouri nominale si pe categorii pentru tinerii cu titlulu conditionalu si amanati.

Art. 79 se suprima.

Aet. 80. Fondurile provenite din taxele militare se voru versá la cassa de dotatie a armatei.

Titlulu IV.

Dispositiuni penale.

Art. 81. (Se adauga aliniatele urmatóre.)

Autorii si complicii sunt pedepsiti cu aceleasi pedepse.

Fraudele comisse in materie de recrutare n'au prescriptiune.

Culpabilulu se trimite ori candu inaintea justitiei si dupa ce isi va efectúa pedéps'a se va incorporá, daca nu este trecutu de 30 ani.

Art. 82. (Se adauga urmatorulu aliniatu.)

In timpu de resbelu, numele nesupusilor sunt afisiate in tóta comunele plasiei, unde remanu afisiate pe tóta durat'a resbelului.

Art. 83. Ori-ce omu inscrisu pe registrele matricule care n'a facutu declarati'a schimbarei de domiciliu, prescisa la art. 57 al. 4 si 15 alu acestei legi, este tramisu inaintea tribunalor ordinare si pedepsitu cu amenda dela 10 la 200 lei si póte fi inca condamnatu si la inchisóre de 15 zile pãna la 3 luni.

In timpu de resbelu pedéps'a este indoita.

Titlulu V.

Dispositiuni generale sitransitorii.

Art. 84. Calarasii (cu schimbulu) si parintii loru sunt scutiti in timpulu aniloru de serviciu activu, de darea in natura in bani a dileloru de lucru prevediute pentru constructi'a si intretinerea drumurilor vicinale sau comunale si judetiene.

Asemenea sunt scutiti parintii calarasiloru de darea calei de comunicatie (darea personala) pe totu timpulu afarei fiiloru loru in serviciulu activu alu calarasiloru.

Art. 85. Toti acei cari datorescu serviciulu militar, conformu legii de fatia, voru fi classati in diferite elemente conformu principiiloru adoptate in acésta lege, cari se voru aplicá toturor, fara a se putea aplicá beneficiulu legiloru anterióre.

Art. 86. Dispositiunile legii de fatia se voru aplicá indata dupa promulgarea ei.

Regulamentele de administratie publica si instructiuni ministeriale in conformitate cu legea de fatia, voru pune acésta lege in aplicare.

Tóte dispositiunile de legi, reglemente si instructiuni anterióre si contrarie, legii de fatia, sunt si remanu abrogate.

Statu'a lui George Lazaru,

Pentru ridicarea statuei lui *Georgie Lazaru* in Bucuresci s'a deschisu in Romani'a inca din Maiu 1881 subscriptiune, éra la noi aici au ajunsu invitarea fratiésca spre acelu scopu numai in septemanile din urma, dara la cunoscintia publiculu pãna acum n'a petruncu, decãtu in cercuri fórte restrinse.

Póte fi cã multi se intrebe, cã cine va fi fostu acelu *Georgie Lazaru*, carui natiunea voiesce se'i inaltie unu monumentu maretiu alaturea cu alu lui *Eliadu* in capital'a regatului Romaniei.

Fericitulu *Petru Poenariu* fostu discipulu alu lui *Lazaru*, fostu profesor si directoru o lunga serie de ani la liceulu S. Sava, cum si membru alu

academiei, in discursulu seu de receptiune a spusu natiunei cine a fostu *Lazaru*.

Filosofu si juristu din academi'a dela *Clusiu* in Transilvani'a, teologu dela universitatea din *Vien'a*, membru alu societatii filologice dela *Halle*, fostu profesor de teologia in seminariulu orthodoxu din marele principatu alu Transilvaniei in *Sibiiu*.

Atãta totu? O, nu! Atãta pentru *Sibiiu* in anii de ántaiu ai activitatii sale, éra pentru romanimea intréga, unulu din cei mai gloriosi apostoli si martiri ai sei, ai limbei, ai sciintielor, ai patriei.

Cã fundatoru, cã directoru si profesorul alu scólei romanesci din capital'a *Munteniei*, *Lazaru* isi incepù activitatea sa in an. 1816 intre impregiurari, despre care omenii din generatiunile moderne voru fi in stare de a'si face idea mai chiara numai daca voru studiá bine istori'a de 100 ani a domniei greciloru din *Fanaru*, atãtu in statu câtu si in biserica principatelor romanesci. Cu exceptiune de câteva case mari boieresci, limb'a romana, limb'a natiunei si a patriei éra exilata mai din tóte afacerile publice, din scóle, inca si din unu numeru considerabile de biserici; ea, frumós'a dintre frumósele fice ale Romei antice, ajunsese pe strade, pe la boltele negutiatoriloru, inse si pe acolo, insultata, impinsa la o parte de *Kalimeras*, *Kalisperas*, *Kir Jordake*, *Kiramitera*, *Telospondon*, *Kaitalipa* etc., éra de acolo desbracata de celu mai frumosu vestmentu alu seu, descultia cu piciórele sangerande, isi cautá scaparea in comunele rurale, pe intinsele campii si mai siguru intre munti, in valile si luncile umbróse ale *Carpatiloru*.

Dara scól'a romanésca din cele dóue principate unde se aflá ea pe la 1815? Ea se ascunsese in câte o chilia de ale monastiriloru, câte mai remasesera romanesci si nu se grecisera pe la pólele muntiloru, cu egumeni si economi romani curati, retrasi acolo din poporatiunea de dincóce si de dincolo de munti, dela *Sibiiu* si *Blasiu*. din *Salisce*, din *Siepte-sate* si de airea.

Colegiulu dela *Bucuresci* in acea epoca avea profesori prea buni, aceia inse erau toti greci, toti membrii ai heteriei revolutionarie grecesci si scól'a curatu grecésca.

Pentru *G. Lazaru* sfer'a sa de activitate in *Sibiiu* marginita fórte si prin reactiunea teribila urmata dupa congressulu si pacea dela *Vien'a*, éra atãtu de strimta, in câtu elu aici se simtia cã feracatu si invertindu-se intr'unu cercu de feru. Éra preste potintia cã se se simtia in *Transilvani'a* liberu celu puçinu cã in *Turci'a* intr'unu timpu, candu *Sam. Clainu*, *G. Sincai*, *Petru Maioru*, *Budai Delénulu*, *Sim. Ramontiai*, *dr. Vas. Popu*, *Fabianu* (nepotu alu episcopului *Bobu*) si alti barbati de sciintia parasiu acésta tíera nefericita, sugrumata de o sistema din cele mai tiranice.

Dupa unele conflicte avute in *Sibiiu*, *Georgie Lazaru* se retrage mai ántaiu la loculu seu natalu, in comun'a *Avrigu* (germ. *Freck*), aprópe de *Oltu* in calea cãtra *Fagarasiu*. Precum unu fierosu vulturu cu ochii ageri se rapede din crescutulu *Carpatiloru* in siesurile Romaniei, asia se aruncá *Lazaru* in midiuoculu greciloru din *Bucuresci*. Barbati cã *Balenii*, *Balaceni*, *Vacarescii*, *Golescii*, *Campinenii*, *Filipescii*, *Nasturel-Cherescii*, *Rosettescii*, *Gradistenii* s. a. iau pe vulturu in aparare si aceea ce n'au fostu in stare se scótia la cale cu sume mari de bani nemoritoriulu mitropolitu *Grigorie* si beulu *Manuc* (acesta din *Bulgari'a*) la congressele dela *Vien'a*, a scosu *Georgiu Lazaru* cu deschiderea primei scóle romanesci in capitala alaturea cu cele grecesci, preparandu calea emancipareii si a venirei lui *Tudoru Vladimirescu*. Foculu sacru inca nu se stinsese, ci ardea sub spudia, éra candu *Lazaru* amaritu in sufletulu seu la vederea decadentiei de atunci, strigá in midiuoculu prelegeriloru:

„Pãna candu Dómne blastemulu acesta?!“

atunci junisiori cum erau fiú familiiloru susnumite, cum éra *Joanu Eliadu*, *Chr. Telu* (astadi generalu octogenariu), *Petru Poenariu* s. a. se cutremurau intru tóta fiinti'a loru si jurau pe sant'a cruce, cã voru fi si voru remanea romani, o viétia au si pe aceea o voru dá pentru patria, natiune, limba, libertate. O, de ati fi auditu dvóstra vreedata pe fericitulu in *Domnulu* generalu *Constant*. *Nasturel-Herescu* spunendu, cum elu inspiratu de invetiaturile inaltiatórie de spiritu ale lui *Georgie Lazaru*, cã baiatu de 18 ani s'a smulsu din doiósele braçia ale mamei sale iubitórie, si lasandu-o cu ochii scaldati in lacrimi, s'au aruncatu pe calu si a fugitu la *Tudoru* spre a se inolá in óstea lui.

Voiti se sciti si mai exactu cine a fostu *Georgie Lazaru*? Acolo este biografi'a scrisa de *Poenariu*, publicata in analele academiei si in brosiura separata de dn. *Georgie Sionu*; éra noi ve

rogamu cá se nu ve pregetati a citi scurt'a invitare a comitetului respectiv, apoi a nu uitá, cá acelu mare martiru a fostu compatriotulu nostru, fiu alu Transilvaniei, membru odata alu clerului orthodoxu si cá radiile gloriei lui se revarsa si preste acesta. Romani'a generósa ii aduce tributulu recunoscintei; la mormentu lu din Avrigu, repausatu Scarlatu Rosetti ii pusese frumósa pétra de marmora. Se concurgemu si noi cu obolulu nostru de a dreptulu. Red.

Bucureşci, Maiu 1881.

Domnulu meu,

Proiectandu-se a se ridicá statu'a lui Georgie Lazaru, guvernulu a inscristu in budgetu o suma care acopere mai multu de jumetate cheltuelile pentru ridicarea acestei statue.

Acum e rendulu natiunei.

De aceea comitetulu, constituitu ad-hoc, ve trimite si dvóstre o lista de subscriptiune, rogandu-ve a face, printre cunoscintele ce aveti, se se acopere pe cátu se va potea mai multe semnaturi.

Numele barbatului pe care recunoscinti'a tieiei voiesce a'lu immortalisá este atátu de popularu, cá ori-ce indemnu pentru ridicarea statuei lui ne pare aprópe de prisosu.

George Lazaru a redesteptatu romanismulu!

Listele cum si sumele ce se voru aduná, insumate si adeverite de dvóstra, binevoiti a le inaintá directu la cassariulu comitetulu, dn. Stefanu Iónide, bancheriulu, strad'a Smárdanu Nr. 21, Bucuresci.

Primiti, ve rogu, domnulu meu, asigurarea stimei si consideratiunei ce ve pastrediu.

P. S. Aurelianu, G. O. Garbea,
presiedinte. secretariu.

Din tieri straine.

Fric'a de unu resboiu din cauzele aratate in altu Nr. totu mai domnesce, ori-cátu diarele oficióse se incérca a linisci spiritele. Nicairi situatiunea nu e limpedita. Ici coela se incérca se afe unu asia numitu modus viveñdi, cum face barbatulu si femei'a carii nu se iubescu, dara se suferu pentru ochii lumei. Asia e Franci'a cu Angli'a, Austri'a cu Russi'a, Turci'a cu Austri'a, cu Angli'a, Russi'a cu Angli'a etc.

Pe bietulu Arabi-pasi'a si soçii sei ii exilaru in Asi'a pe insul'a Ceylon cu o pensiune modesta. Asia ei se afla sub grija si protectiunea Angliei.

In vechi'a dissensiune dintre Rom'a si Berlin se publica in fine urmatórea scire:

„Diariulu „Germani'a“ publica bazele arangeamentulu intervenitu între Russi'a si Vaticanu, cari arangeamente, continu, între alte clause, restabilirea ambasadei russe pe langa Pap'a, amnesti'a pentru episcopii polonesi si libertatea pentru adherentii bisericei ortodoxe de a'si schimbá credinti'a in catolicá romana.“

— Din Galiti'a. Asasinii fetei Francisca Mnich, adeca jidovulu Richter, femei'a sa si strengariulu Stochlinski dupa pertractarea juriulu dela 6 pâna la 21 Dec. fusera convinsi si condamnatu la mórte (vedi Nr. 96).

Bibliografia.

— Resultatulu concursulu nostru. La concursulu scrisu din partea administratiunei subscrisulu diariu au intratu optu novele, patrusprediece poesii si dóue studii sociale, dintre cari inse numai novele si siepte poesii s'au aflatu publicabile si asia numai acestea s'au si potutu admite la concursu. Dintre acestea s'au judecatu cu maiortate de voturi de mai bune si prin urmare premiande: Novel'a istorica originala „Domnulu Tudoru“ cu devis'a „Amoru si Patria“, si poesi'a „Vitézulu Codru“ (amintire din betrani) cu devis'a: „O romanca mai bine móre implantandu'si feru'n sinu, de cátu spre rusinea tieiei se iubésca unu pagánu!“ Desfacengu-se epistolele semnate cu aceste devise, s'au aflatu cá novel'a „Domnulu Tudoru“ este scrisa de dsiór'a Emilia Lungu din Temisiór'a, éra poesi'a „Vitézulu Codru“ de dlu Vasilu B. Munteşcu din Chibucutu, caror'a in urm'a acésta s'au si tramisu premielele escrise, si anume drei E. Lungu 100 franci in auru si dlu V. B. Munteşcu 50 franci in auru, — éra premiulu de 50 franci in auru, scrisu pentru celu mai bunu studiu socialu, nepotendu-se dá, din caus'a lipsei de operate publicabile, au remasu a se da din nou la concursu totu pentru unu studiu socialu. Auctorii celoru-alalte operate concursuali sunt rogati a ne avisa pâna in ultim'a Decembre st. v. a. c. cá dorescu a li se retramite si sub ce adrese operatele dloru, séu ne dau voi'a cá încátu acelea, chiaru si pre l'anga unele corecture din parte-ne, ar fi publicabile, se le publicamu in diariulu nostru.

„Amiculu Familiei“ in Gherl'a.

— „Concursu la siese premii — 2 cáte de 100 si 4 cáte de 50 franci in auru — se escrive prin administratiunea diarielor „Amiculu Familiei“ si „Preotulu Romanu“.

Cu cáte 100 franci in auru se va premia cea mai buna novela originala publicanda in „Amiculu Familiei“

si celu mai bunu articlu din sfer'a sciintieloru teologice publicandu in „Preotulu Romanu.“ — Cu cáte 50 franci in auru se va premia cea mai buna poesia si celu mai bunu studiu socialu publicandu in „Amiculu Familiei“ si cea mai buna predica funebrala si predica ocaionala publicande in „Preotulu Romanu“.

Terminulu la fia-care e 18/30 Juniu an. 1883, pe candu manuscritele, nesubscrite de autoru, provediute cu óre-care devisa, — sunt a se tramite la administratiunea numiteloru diarie in Gherl'a (Sz.-ujvár. — Transilvani'a) alaturanduse la ele si o epistola sigilata cu sigilu strainu, care in launtru se arate numele auctorului éra din afara se pórté devis'a operatului.

Post'a redactiunei.

Barabantiu, 8 Dec. Dlu J. M. Dta ai idei prea bune despre scóle; te insieli inse, daca credi cá mitropoli'a nu ar privighiá cu ochi neadormiti asupra instructiunei poporului si cá nu ar cunósce nespusele greutati impregnate cu aceea. Dta inse n'ai specificatu scaderile scólei DVóstre; dici numai cá parochulu dv. este bogatu, de scóla inse nu'i pasa. Få bine, descriele exactu si le inaintéda de a dreptulu la auctoritatea bisericesca. Celea ce scrii despre unu mortu neingropatu, ar fi unu scandalu infricosiatu; aprópe asia mare, cá si celu din comun'a Smigu, numai de alta natura. Daca este adeveratu, pentru ce nu cereti investigatiune aspra? Au nu aveti pe protopopu in apropiare? Noi iti potemu publicá acușele, dara numai pe respunderea Dtale.

Seghisiór'a, 10/22 Dec. „Pomulu coloratu“. Nobile cugetari! publicarea inse depinde multu dela impregiurarile actuali in care ne aflamu. Prin amanare pe unu timpu mai acomodatu nu va perde nimic din valóre.

Blasiu „Crisianulu“. Pe langa câteva corecturi va merge! inse nu acuma. Pastréda'lu bine.

Budapest'a, 22 Dec Ve respundu inadinsu prin diariu, din cauza cá si altii voru se aiba aceeași informatiune. Ve rogu cá se ve abateti dela ide'a, cá si cum figur'a sehastrului de pe pórt'a editiunei I dela 1812 a istoriei lui Petru Maioru ar fi portretulu acestuia. Eu n'am cunoscutu pe Petru Maioru in persóna, cá-ci la mórtea lui eram numai baiatiandru de 10 ani, éra elu a repausatu in Bud'a, si a fostu astrucatu in cimiteriulu Franciscaniloru, unde eu iam cautatu mormentu cu revisorulu de carti, apoi fostu canonicu Aronu in Augustu 1839, dara nu l'am aflatu; Pau cunoscutu inse fórté bine tata-meu si mosiu-meu dupa mama, parochulu Simionu Cornea din Siarpatocu nu de parte de Reginu, pe candu Maioru fusese acolo protopopu. Acei parinti ai mei si alti betrani mi l'a descriu pe Petru Maioru cá omu de statura mai mare decâtu midiolocia, form'a capulu in proportiunea corpulu, façia regulata, mai multu bruna decâtu albenétiá, ochi negri, nasu cam vulturiu, barba stufoáa, cautatura impuitóre; in scurtu, omu frumosu, éra nu figura schimosita cum este cea de pe pagin'a 1 a istoriei. Pe langa acestea Petru Maioru éra de temperamentu colericu, éra barbat'i'a lui o voru judecá dreptu si bine numai aceea, carii nu'si pregeta a studiá si a petrunde in natur'a teribilei reactiuni si a despotismulu aristocraticu din acelea timpuri, in care chiaru si sasii din Reginu incuragiati prin comitatu, cutediasera a'lu arestá in calitatea lui de parochu si protopopu, éra dupa-ce a fostu denumitu la Bud'a de Revisoru librorum valachicorum (censor la tipografi'a universitatiiei) si a scosu acésta istoria, pe care guvernulu aristocraticu o interdise, isi apará opulu seu cu atáta energia, in cátu induplecá pe palatinulu archiduce Stefanu cá se casedie interdiciunea cartiei, éra pe auctoru se'lu ia sub protectiunea sa si se'lu tina in functiunea ce avea, pâna ce fu și elu chiamatu la parinti sei.

Omenii betrani cari cunoscusera pe Petru Maioru, apoi si pe Joanu Maioreșcu între anii 1840 si 1850 diceau, cá acesta, de si numai nepotu de a cincia spitiá dupa mama, semená tare cu unchiu-seu la statura, la façia si in temperamentu.

Venerabilele domnu canonicu prepositu Timoteu Cipariu, cu cátiwa ani mai mare decâtu mine, daca iar permite starea sanetatiei, v'ar scí dá informatiuni mai exacte decâtu mine.

Intru altele Ddieulu parintiloru noștrii se ve ajute. B.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a
in 23 Decembre st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca cu 6%	119.35	119.25
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	89.80	90.50
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	110.—	110.—
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	94.80	94.75
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	133.—	134.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	99.40	99.—
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	97.75	97.—
Obligatiuni urbariale temesiane	98.—	98.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	97.25	97.—
Obligatiuni urbariale transilvane	97.75	97.75
Obligatiuni urbariale croato-slavone	99.—	—
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimei de vinu	97.50	97.75
Datorie de statu austriaca in chartie	76.70	76.60
Datorie de statu in argintu	77.45	77.30
Rent'a de auru austriaca	95.40	95.20
Sorti de statu dela 1860	130.75	130.—
Actiuni de banca austro-ung.	838.—	828.—
Actiuni de banca de creditu ung.	294.50	294.50
Actiuni de creditu aust.	303.25	304.—
Scrisuri fonciari ale institutulu „Albin'a“ dela Sibiu	—	100.—
Galbini imper.	5.66	5.67
Napoleonorulu	9.46	9.47
100 marce nemtiesci	58.45	58.35

Cărți românesci

care se afla in

librăria română a lui W. Krafft în Sibiu.

(Urmare.)

Popu G., Istoria biblicá a testamentulu vechiu și nou . . .	broș.	— 55
— Istoria biblicá pentru scóele poporale	leg.	— 25
— Istoria revelatiunei divine a ambelor aședamente		
Tom. I. testament vechiu	broș.	2.50
„ II. nou	„	2.—
(Acest op se vinde și in broșure cu 50 cr. broșura.)		
Popu Georgiu, Ecuivalentul, îndreptar practic	„	— 20
Popu Iosif, Manual asupra procedurii in cauzele mai menunte (Art. de lege XXII. 1877)	„	— 80
— Legea comunală. Art. de lege XVIII. 1871 și V. 1876	„	1.—
Popu Dr. N., Elemente de istoria și geografia, evul vechiu	„	— 50
— „ evul méu	„	— 45
— Geografia Ungariei și elemente din geografia generală	„	— 35
— Istoria Ungariei	„	— 25
Popu Stefan, Legendar pentru scol. pop. cu 15 ilustr. . .	leg.	— 45
— Economia rurală. Cu 142 ilustrațiuni. leg. 2 30 . .	broș.	2.—
Popu G., Îndreptar practic in tóte afacerile financiale . .	„	2.20
Predicile și Panegiricele párintelului Helie Meniate, episcopul Cernicef și Calabriei din Pelopones. Traduse și tipárite de preotlu Cosma Moșescu, Partea I și II.	„	2.50
Psaltirea publicată românesce la 1577 de Diaconul Coresi. Reproduc cu un studiu bibliografic și un glosar comparativ de B. P. Hasden. Tomul I. Textul . . .	„	7.50
Pumnu A., Privire repede peste 313 din proprietáțile . . .	„	1.30
— Gramatik der román. Sprache	„	1.—
Puscariu II. Dr., Limba materna	leg.	— 40
— Principii din pedagogia generală	broș.	1.—
Putnoky N., Abecedar magiar-román pentru scol. poporala	leg.	— 20
— Legendar	„	— 30
Ranta-Buticescu V., Poesii	broș.	— 60
Ratiu Bas., Istoria bisericescá	„	1.—
Ratiu J. Dr., Principiale gener. ale religiunei creșt.	„	— 80
— Principiale specialu séu dogmatice	„	1.—
— Etica creștină pentru seminariale clericale	„	3.—
— Instituțiunile drept. biserice. (eclesiasit)	„	4.—
— Prelecțiuni teologice despre matrimoniu	„	3.—
Rătăcirile lui Odysseu. Traducere de S. P. Simonu . . .	„	— 50
Regulile ce trebuie păzite pentru a ajunge la bétărănețe .	„	— 25
Riureanu J. M., Biblioteca de lect. p. junimea de ambe sece:		
— Inelul găsit. Banf de aramă. Incendiul	„	— 40
— Priveghietóra. Theodora séu copilu perdu	„	— 40
— Emigranții la Brasilia	„	— 40
— Rosa de Tannenburg	„	— 40
— Cef doi frați. Devotament admirabil. Poesii	„	— 40
Riureanu J. M., Biblioteca de lect. p. junimea de ambe sece:		
— Ouele pascelor. Petre și Alexandru. Poesii	broș.	— 40
— Mielul. Licuriciul	„	— 40
— Cele 2 surori séu frumósá și urítá, urmate de alte 5 ist. .	„	— 40
— Opere alese de Benjamin Franklin	„	— 50
Robinson in insula sa	„	— 50
Rohling, Jidovul Talmudist	„	— 60
Roman Grue-Grozovanul, Cantec din Basarabia	„	— 08
Rosca G. I., Sacrificiul pentru sacrificiul, Roman orig. . .	„	— 35
Roșiu T., Economia pentru scol. popor. Ediț. II.	„	— 30
Róta noroculu, in versuri	„	— 30
Rozek J. Al., Crestomația scurtá din poezi latinu . . .	„	— 30
Rudnicescu M., Dialogi romano-germane	„	— 85
Rusu Ioane V., Carte de lecturá pentru clasele gimn. inf.	leg.	— 60
Rusu Victor, Suspinele Silvelor, Poesii și prosa	broș.	— 50
Sacellario L., Dómna de Naillac Novelă	„	— 50
Saffo, Tragedia liricá. Trad. de N. Tinc	„	— 75
Salusti C. C., Catilina și Jugurtha. Trad. de D. T. Dobrescu	„	— 80
Sauvan, Curs normal pentru institutóarele primare . . .	„	— 75
Secretele alor trei nopti séu trei morți vii. Roman angles	„	— 50
c Siaguna A. Br. de, Promemorie despre dreptul istoric	„	— 20
c — Enchiridion, adecá Carte manualá de canóne	„	4.—
c — Istoria bisericei ortodoxe resáritene universale	„	3.—
Silasii Georgiu Dr., Apologie. Discusiune filologice și ist.	„	— 30
— Renascerea limbii românesci in vorbire și scriere in		
inverditá și aprețiatá. Fasc. I. — 40, Fasc. II. . .	„	— 40
Sion G., Din Poesiile lui	„	3.—
— „La Plevna“, dramă in 1 act (in versuri)	„	— 80
— Suvenire de Calatoria in Basarabia meridională . . .	„	1.05
Slavici Ioan, Novele din popor	„	2.—
Snove séu povesci populare, adunate din gura poporulu	„	— 50
Șoimescu I. N., Bulgarii faça cu Românii	„	— 25
— Diurpaneu ultimul Decebalu al Daciei. Tragedia		
in 5 acte	„	— 50
— Constantin Bassarabu Brancoveanu. Traged. in 5 acte	„	— 50
— Virtutea militară 1877. Poesii	„	— 25
— Mórtea lui Radu VII.	„	— 50
Spinazzola O., Flórea literaturii italiene	„	1.50
Stefanelli Ioan, Catecheticá bisericei dreptcredincioșe resárit	„	5.—
— Catechese, Tom. I. tractând ist. bibl. a testam. vechiú	„	5.—
— Tom. II. tractând ist. bibl. a testam. nou, broș. fi 5,		
cu carta Palestinei	„	6.—
— Tom. III. tractând învătărele dogmatice și morale		
ale bisericei dreptcredincioșe resárit.	„	5.—
Stefanescu Gregoriu, Elemente de Zoologia	„	— 84
Stefanescu N. I., Bella, istoria circasiana	„	— 20
— Un cuiu, povescu	„	— 10
Stefanița Voda (Cântec din țera Oltulu)	„	— 08
Sterca Siulutiu J., Din memoriul lui. Continuare din „O		
lacrimá ferbinte“. Partea II.	„	— 50
„ III.	„	— 80
Stern Adolf, Iuliú Căsar. Tragedia de W. Shakespeare .	„	1.—
Stoianu G. S., Arimetica pentru scóele poporale	„	— 15
Stoicescu-Calinescu, Manual de sintaxa rom.	„	— 60
Strajanu M., Manual de stilisticá	„	1.—

(Va urmă.)

Căilindare

cu trimiterea francată sub bandu.

Amiculu poporulu (anul 23)	broș.	— 50
Bunulu econom	„	— 50
Noul căilindar de casă	„	— 35
Căilindar cu cirile	„	— 24
Căilindar edat de S. Manguuca	„	— 55
Căilindar ardelean de casă	„	— 24
Căilindar de parete	„	— 22
Căilindar american (Iulian și Greg.)	„	1.—
Căilindar pentru Toți, istoric, amasant și popular	} din România	1.10
Căilindar pentru toți Românii		— 74
Căilindarul basmeloru	„	— 74

Se afla de vendiare la

Tipografi'a W. Krafft in Sibiu.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**